

DEMOGRAFIYA VA MEHNAT BOZORI

Elektron ilmiy-ommabop jurnal

2025

6-SON

(+998) 50-005-45-69

https://t.me/demografiya_mehnatbozori

demografiya_mehnat_bozori@mail.ru

**DEMOGRAFIYA
VA MEHNAT
BOZORI**

**2025-yil
6-son**

Elektron ilmiy-ommabop jurnal
Электронный научно-популярный
журнал
Electronic popular science journal

BOSH MUHARRIR:

Umurzoqov Bahodir Xamidovich

MUHARRIR:

Bahriddinova Muazzam Azam qizi

TAHRIR HAY' ATI:

Abduraxmonov Qalandar Xodjaevich, i.f.d., akademik.

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof.,

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof.,

Axmedov Durbek Qudratillaevich, i.f.d., professor

Umurzakov Baxodir Xamidovich, i.f.d., prof.,

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, i.f.d., prof.,

Arabov Nurali Uralovich, i.f.d., prof.,

Abduraxmonova Gulnora Qalandarovna, i.f.d., prof.,

Mamadaliyeva Xafiza Xoldarovna, i.f.d., prof.,

Irmatova Aziza Baxromovna, i.f.d., prof.,

Tojiyeva Zulxumor Nazarovna, g.f.d., professor

Isayev Faxriddin Ikramovich, i.f.d., prof.

Usmanov Anvar Saidmaxmudovich, i.f.d., professor

Qodirov Abdurashid Madjidovich, i.f.d., professor

Hermann Sterzinger, i.f.d., professor (Germaniya)

Ergashxodjaeva Shaxnoza Djasurovna, i.f.d., professor

Tomash Kuchera, i.f.d., professor (Chexiya)

Abrorov Sirojiddin Zuxriddin o' g' li, PhD

Shakarov Zafar Gaffarovich, PhD, dotsent

Maxmudov Asliddin Sirojiddin o' g' li, PhD

Gulmurodov Kamoliddin Abduqodir o' g' li, PhD

Asqarova Muhabbat Ibraximovna

Bahriddinova Muazzam Azam qizi

MEHNAT MIGRATSIYASINING RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TASIRI

Saidova Sevara Yormamat qizi

*“TDIU huzuridagi O'zbekiston iqtisodiyotini
rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari”
ilmiy-tadqiqot markazi stajyor- tadqiqotchisi,
TDIU 1-kurs magistratura talabasi*

Annotatsiya. Ushbu maqolada rivojlangan mamlakatlar mehnat bozorida muhojir ishchilarning ortib borayotganining tasiri va bu mamlakatlarning iqtisodiy rivojlanishining bardavomligida mehnat migratsiyasining o'рни tahlil qilingan. Yani Yevropa ittifoqiga azo davlatlar misolida demografik muammolar tufayli ko'pgina iqtisodiyot tarmoqlarining to'la-to'kis faoliyat olib borishida muhojir ishchilarga bo'lgan ehtiyoj yildan yilga o'sib borayotgani yoritib berilgan. Shuning bilan bir qatorda rivojlangan mamlakatlarning muhojir ishchilarni jalb qilish maqsadida ularning bu mamlakatlarga kirib borishini yengillashtirish siyosati tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: xalqaro migratsiya, rivojlangan mamlakatlar, iqtisodiy o'sish, demografik qarish, mehnat bozori, iqtisodiyot tarmoqlari, Yevropa Ittifoqi, global raqobatbardoshlik, ruxsatnomalar, uzoq muddatli parvarishlash, iqtisodiy tengsizliklar, pandemiya, yashil iqtisodiyot, raqamli iqtisodiyot, yuqori malakali, past malakali.

ВЛИЯНИЕ ТРУДОВОЙ МИГРАЦИИ НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РАЗВИТЫХ СТРАН

Саидова Севара Ёрмамат кызы,

стажер-исследователь сектора

«Демография и рынок труда»

научно-исследовательского центра

*«Научные основы и проблемы экономического
развития Узбекистана» при ТГЭУ,*

магистрант 1 курса ТГЭУ

Аннотация. В статье анализируется влияние растущего числа трудовых мигрантов на рынок труда развитых стран и роль трудовой миграции в обеспечении устойчивого экономического развития этих стран. Другими словами, пример государств-членов Европейского Союза показывает, что из-за демографических проблем потребность в

трудо­вых мигрантах для полноценного функционирования многих секторов экономики с каждым годом возрастает. Кроме того, была проанализирована политика развитых стран по уменьшению барьеров въезду трудо­вых мигрантов в эти страны с целью их привлечения.

Ключевые слова: международная миграция, развитые страны, экономический рост, демографическое старение, рынок труда, секторы экономики, Европейский союз, глобальная конкурентоспособность, разрешения, долгосрочный уход, экономическое неравенство, пандемия, зеленая экономика, цифровая экономика, высококвалифицированный, низкоквалифицированный.

THE IMPACT OF LABOR MIGRATION ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF DEVELOPED COUNTRIES

Saidova Sevara Yormamat qizi

1st year master's degree student at Tashkent State University of Economics, intern researcher of "Demography and labor market" sector of Scientific research center "Scientific Basis and Problems of Economic Development of Uzbekistan" at Tashkent State University of Economics

Abstract. *This article analyzes the impact of the increasing number of migrant workers on the labor markets of developed countries and the role of labor migration in the sustainable economic development of these countries. In other words, the example of the European Union member states illustrates that due to demographic problems, the need for migrant workers is increasing year by year for the full operation of many economic sectors. In addition, the policies of developed countries to facilitate the entry of migrant workers into these countries in order to attract them were analyzed.*

Keywords: *international migration, developed countries, economic growth, demographic aging, labor market, economic sectors, European Union, global competitiveness, permits, long-term care, economic inequalities, pandemic, green economy, digital economy, high skilled, low skilled.*

Kirish.

miqyosda mehnat muhojirlari ishchi kuchining 4,7 foizini tashkil qiladi, ammo Yevropada bu foiz yanada kattaroq va ortib bormoqda. Xalqaro mehnat tashkiloti (XMT) 16-dekabr kuni e'lon qilingan so'nggi hisobotida "Xalqaro muhojirlar jahon mehnat bozorida muhim kuchdir", deyiladi [4]. Ayniqsa

Yevropa Ittifoqiga a'zo mamlakatlarning iqtisodiyotining ko'pgina tarmoqlarida ishchi kuchiga bo'lgan ehtiyoj, migrantlarning mehnat bozorida o'rni muhim ekanligini yaqqol ko'rsatib beradi. Bunga sabab esa Yevropa mamlakatlari bugungi kunda demografik qarish va miyaning aql faoliyati ketishi kabi qator muommolarga uchragani bo'lib, bu holat yaqin va uzoq kelajakda ham davom etishi tahmin qilinmoqda. Tug'ulish darajasi pastligi, aholining qaribborishi va mehnatga layoqatli aholining kamayishi rivojlangan davlatlar iqtisodiyotiga ham sezilarli darajada o'z tasirini ko'rsatadi, yani ishchi kuchi yetishmasligi muammosini keltirib chiqaradi. Shu sababdan mamlakatlar o'z iqtisodiyotini raqobatbardoshligini yo'qotmaslik, ishlab chiqarish hajmining kamaymasligi va iqtisodiyot tarmoqlarining faol ishlashi uchun chet ellik yuqori malakali ishchilarni jalb qilishga harakat qilmoqda.

Adabiyotlar sharhi.

Dunyo bo'ylab olib borilayotgan izlanishlar shuni ko'rsatadiki o'sib borayotgan halqaro migratsiya rivojlangan mamlakatlar iqtisodiy ko'rsatgichlariga ijobiy va statistic jihatdan sezilarli tasir ko'rsatadi. Immigratsiyaning qay darajada ta'siri kuchli bo'lishiga bir qancha faktorlar sabab bo'ladi, masalan muhojirlar kirib borayotgan mamlakatning iqtisodiy rivojlanish darajasi, immigrantlarning yoshi va malakasi. Bir qancha tadqiqotlarda immigratsiyaning iqtisodiy o'sish, mahsuldorlik, bandlik va innovatsiyalar kabi asosiy makroiqtisodiy ko'rsatgichlarga qaysi darajada tasir qilishi o'rganilgan, masalan Boubtein (2013), Kochjan va boshqalar (2021). Milliy kontekstlarni qamrab olgan bazi tadqiqotlarning habar berishicha immigratsiyaning foydali tasiri ko'proqdir, boshqalarining izlanishlari natijalari esa salbiy oqibatlarini aniqlagan [8]. Masalan immigratsiya ishchi kuchini ko'paytirish va aholining qarishi bilan bog'liq moliyaviy bosimini yumshatish orqali iqtisodiy o'sishga foyda keltirishi mumkin. Tolmacheva(2020) va Petersonning (2017) izlanishlari shuni ko'rsatadiki bunday tasir ayniqsa demografik nomutanosibliklari bor rivojlangan mamlakatlarda dolzarb hisoblanib immigratsiya yechim sifatida ko'rilmogda. Immigratsiya vaqtinchalik iqtisodiy muvozanatga sabab bolishi mumkin deydi Muysken va Ziyesemer (2013) tadqiqotlarida, yani aholining qarishining bazi salbiy oqibatlarini bandlik, ish haqi va aholi jon boshiga YAIMni oshirish orqali erishish mumkin. Di Berardino va boshqalarning (2021) takidlashicha immigratsiyaning nafaqat hajmi, balki hilma hilligi ham mintaqaviy iqtisodiy o'sish bilan ijobiy bog'liqdir [8].

Past malakali ishchilarga qaraganda yuqori malakali ishchilarga bo'lgan extiyoj rivojlangan mamlakatlarda ko'proq kuzatiladi. Tipalayalai (2020) yilda

bergan malumotlariga ko'ra malaka darajasi immigratsiyaning iqtisodiy o'sishga tasirini aniqlashda muhim hisoblanadi, aniqroq qilib aytganda malakali va malakasiz immigrantlar iqtisodiy o'sishga ijobiy hissa qo'shgan bo'lsada birinchisining tasiri sezilarliroq [8]. Shu nuqtai nazarni qo'llab quvvatlagan holda Kim va boshqalarning aniqlashicha past malakali ishchilar sezilarli darajada kamroq iqtisodiy o'sishga tasir qiladi. Bunga sabab ish unumdorligi bo'lib yuqori malakali ishchilar nisbatan ko'proq foyda keltiradi deb ishonoladi.

Tadqiqot metodologiyasi.

Tadqiqotda kompleks va dinamik tahlillash usullaridan keng ravishda foydalanildi. Shu bilan birgalikda dedusiyon va induksiyon tahlillash usullaridan, hamda statistic malumotlardan foydalanildi.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Yevropa davlatlarining global raqobatbardoshligini taminlashda va kelajakdagi demografik muammolarni hal qilishda mehnat migratsiyasining o'rni muhim bo'lib, uzoq muddatli iqtisodiy o'sishning ham asosiy omili hisoblanadi. Shu o'rinda mehnat migratsiyasi Yevropa davlatlarining qonunchiligida ham sezilarli darajada o'zgarishlar bo'lishiga sabab bo'lmoqda. Demografik o'zgarishlar tufayli Yevropa Ittifoqi iqtisodiyoti ko'proq Yevropa Ittifoqidan tashqarida yollangan ishchilarga tayanadi. Mehnat migratsiyasi tartib-qoidalarini yanada uyg'unlashtirish uchun 2011-yilda qabul qilingan Yagona ruxsatnomalar direktivasi (2011/98/EI), yani Yevropa Ittifoqida ishlash va yashash huquqini beruvchi yagona ruxsatnomani qo'lga kiritish uchun soddalashtirilgan ariza berish tartibini belgiladi [3]. Yevropa ittifoqiga azo davlatlarga mehnatga layoqatli muhojirlarning osonroq mehnat bozoriga kirib borishini ta'minlashda bir qancha yengillashtirilgan yo'llanmalarning ishlab chiqilishi bu davlatlarning ishchilarga bo'lgan ehtiyojini ko'rsatib beradi. Bunday yengilliklarga Yevropa ittifoqi Ko'k kartasi, Yagona ruhsatnoma (Single Permit), Mavsumiy ishchilar uchun ruhsatnomalar kiradi. 2023 yilda Yevropa Ittifoqi bo'yicha 3,9 million dan ortiq non-EU jismoniy shaxslariga yagona ruxsatnomalari berilgan [1]. Bunday qonuniy yo'l bilan chet elga uzoq muddatga ishlash va yashash uchun ketish eng keng tarqalgan yo'l deb hisoblanadi. 2023 yilda Blue Card (yuqori malakali ishchilar uchun maxsus ruxsatnoma) bo'yicha $\approx 89,000$ dona yuridik ishchi ruxsatnomalari berilgan [2]. 2023 yilda non-EU xodimlariga 191 840 mavsumiy ish ruxsatnomalari berilgan.

Yuqorida keltirilgan yengilliklarga qaramay noqonuniy ravishda Yevropa davlatlariga kirib borayotgan ishchilarham yo'q emas. Ammo bunday ko'chishlar havf hatarga to'la bo'lib jinoiy javobgarlikga tortilishning sababi ham bo'lishi mumkin. Qonuniy ravishda Yevropaga ko'chib o'tayotgan

muhojirlarning aksariyati bu davlatlarda uzoq muddat yashab, mehnat bozorida o'z o'rnini topibgina qolmasdan oilasiniyam ko'chirib kelishga muaffaq bo'lgan. Ammo noqonuniy ravishda kirib borganlar tez orada o'z mamlakatlariga majburiy qaytariladi (deport qilinadi). Noqonuniy migratsiya rivojlangan davlatlar iqtisodiyotiga sezilarli darajada kam foyda keltiradi. Bunga sabab qilib shuni ko'rsatishimiz mumkinki noqonuniy yo'llar bilan kirib kelgan ishchilar qonuniy ravishda ishga joylasha olmaydilar va soliq to'lamaydilar, ularning ishlab chiqarishga va hizmatga qo'shgan hissasi Yalpi ichki mahsulot hisobotidaham ko'rsatilmaydi. Yevropa davlatlariga ko'chib borayotgan ishchilar uchun Yevropa Ittifoqining qonuniy migratsiya tizimi malum bir toifaga tegishli bo'lgan muhojirlar uchun yani yuqori malakali ishchilar uchun, korporativ ichidagi ishchilar va mavsumiy ishchilar uchun ish yo'llarini taklif qiladi. Yevropa davlatlarining iqtisodiyoti faolligi ko'proq bu davlatlardan bo'lmagan ishchilarga bog'liq bo'lib bormoqda, bunga sabab esa demografik o'zgarishlardir. Yani Yevropa ittifoqi qarib bormoqda, va tug'ilish kam va shuning bilan bir qatorda ishga layoqatli aholi soni ham kamaymoqda. Fuqarolarning ko'p qismini ishga layoqatli bo'lmagan qariyalar tashkil qiladi va ular parvarishga muhtoj bo'lib Yevropa davlatidan bo'lmagan immigrantlarni yollashga majbur. Yevropa davlatlarining bir qancha tarmoqlarida yani qurilish, sog'liqni saqlash va uzoq muddatli parvarishlash, qishloq xo'jaligi (ayniqsa mavsumiy ishlar), turizm va mehmondo'stlik, transport, ishlab chiqarishda muhojir ishchilarga bo'lgan talab ortib bormoqda. Shularga qo'shimcha tarzda shuni aytish mumkinki yashil va raqamli sektorlardagi qo'shaloq o'tish iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish bilan bir qatorda malakali immigrant ishchilarga bo'lgan ehtiyojni ham ortirishi kutilmoqda. Yani rivojlangan mamlakatlarning to'rta eng demografik qarishga uchragani iqtisodiyotning raqamli va yashil sektorlarida muhojirlarga tayanadi, bular Germaniya, Gollandiya, Irlandiya va Shvetsiya. Germaniyaning o'zida immigrantlarning 28% yashil sektorda va raqamli sektorning uchdan bir qismida ishlaydi [6].

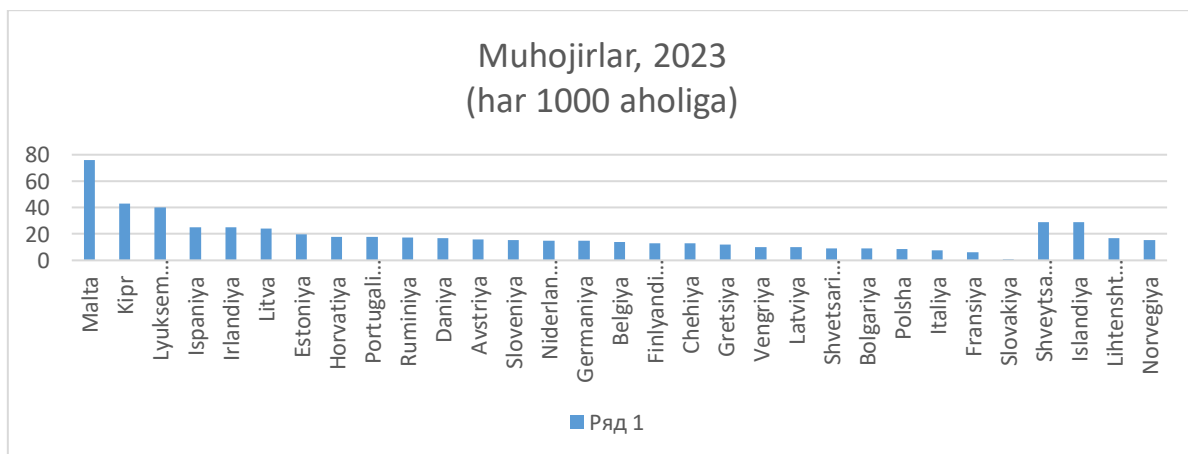
Ko'nikmalar haqida gap ketganda, tadqiqot shuni ko'rsatadiki, so'nggi yillarda yuqori malakali iste'dodlarni jalb qilish uchun ko'plab yo'llar yaratilgan, chunki iqtisodiy o'sish asosan past malakali sektorlarda emas, balki o'rta va yuqori malakali ishchilarga muhtoj bo'lgan tarmoqlarda kutilmoqda [6]. YIga a'zo davlatlar parvarishlash hodimlarini uzoq muddatga jalb qilish va ushlab qolish uchun kurashmoqda. Tibbiyot xodimlari va shaxsiy parvarish xodimlari uchun yetti milliongacha ish o'rinlari 2030 yilgacha tayyor bo'lishi kutilmoqda va Yevropa Ittifoqi mehnat bozori bilan faqat qisman qoplanishi ehtimoli katta. Salomatlik va parvarishlash sektorlari allaqachon mehnat muhojirlariga tayanadi. 2018 yilda 14.2 million ishchidan deyarli 2 million shaxsiy salomatlikni saqlash sektori va uzoq muddatli parvarishlash xodimlari boshqa Yevropa Ittifoqiga a'zo davlatdan (693,700) yoki chet eldan kelganlar

[5]. Uzoq muddatli parvarishlash sektorining chetdan kelgan ishchilarga bo'lgan ehtiyojiga YIga azo davlatlarning demografik qarish va miyaning aql faoliyati ketishi kabi muammolar sabab bo'lmoqda. 2050 yilda Yevropa Ittifoqida 38,1 million kishi uzoq muddatli parvarishga muhtoj bo'lishi taxmin qilinmoqda. Bu esa 2019 yilga nisbatan 23,5 foizga ko'pdir [5]

Ishlab daromad qilish uchun milliy chegaralarni bosib o'tishning asosiy sabablariga iqtisodiy tengsizliklar va ishsizlik kiradi va bu xalqaro migratsiyaning muhim motivlaridan hisoblanadi. Yuqoridagilarga qushimcha qilib shuni aytish mumkinki iqtisodiy, siyosiy va ekologik inqirozlarning va o'zgaruvchan demografiyani (yani dunyoning ba'zi qismlarida aholining qarishi va boshqalarida "yoshlarning ko'payishi) mehnat migratsiyasining kuchayishiga yordam beradi.

Germaniyada 2023-yilda eng ko'p muhojirlar soni qayd etilgan (1 271 200), Ispaniyada 1 251 000, Italiyada 439 700 va Frantsiya 417 600 muhojirlar haqida xabar bergan. 2023-yilda eng ko'p emigrantlar soni Ispaniya va Germaniyada qayd etilgan (mos ravishda 608 700 va 574 200), undan keyin Fransiyada (266 400), Ruminiya (239 200) va Polshada (194 100). 2023-yilda, 2022-yilda bo'lgani kabi, Yevropa Ittifoqining barcha 27 mamlakati boshqa davlatlarga ishlash va yashash uchun ketgan o'zining fuqarolaridan ko'ra ko'proq immigrantlar haqida xabar berdi. Bundan tashqari, 2022-yil bilan solishtirganda, 2023-yilda immigrantlar sonining 15 ta Yevropa Ittifoqi davlatida kamayganini, 12 ta Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida esa o'sish kuzatilgani haqida malumotlar bor. 2022-2023 yillar oralig'ida nisbatan eng yuqori pasayish Chexiyada (59,1%), Latviya (51,7%) va Estoniyada (46,6%), eng katta o'sish esa Finlyandiyada (46,5%), Bolgariyada (39,9%) va Kiprda (31,3%) kuzatildi.

Doimiy aholi soniga nisbatan 2023 yilda immigratsiyaning eng yuqori ko'rsatkichi Maltada qayd etilgan (1000 kishiga 76 immigrant), undan keyin Kiprda (1000 kishiga 43 immigrant) va Lyuksemburgda (1000 kishiga 40 immigrant) [2].

1-rasm. Mehnat muhojirlari eng ko'p boradigan mamlakatlar.

Migratsiyaning rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyotiga va jamiyatlariga qushayotgan hissasi Covid-19 davrida yanada yaqqol ko'ringdi. Aniqroq qilib aytganda pandemiya davrida ko'pgina tarmoqlar faoliyat yuritishiga aynan muhojirlar sabab bo'ldi, masalan supermarketlar, jamoat transporti, shahsiy parvarishlash va kasalxonalar kabi barcha tarmoqlar pandemiyadan oldin ishchi kuchi tanqisligiga uchragan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, OECD (Iqtisodiy Hamkorlik va Taraqqiyot Tashkiloti)ning 25 mamlakatida immigrantlar soliq va ijtimoiy to'lovlarga ko'proq hissa qo'shadi hukumatlar ularni ijtimoiy himoya qilish, sog'liqni saqlash va ta'limga sarflaydigan mablag'iga nisbatan. Davomiy tadqiqotlar buni yana bir bor ta'kidlaydiki, yaqinda kelgan va o'rnashib bo'lgan muhojirlarning mehnat bozori integratsiyasiga sarmoya kiritish muhim hisoblanadi, chunki bunday dasturlar juda yuqori moliyaviy daromadga ega. Shuningdek horijiy ishchilarning soni ortib borishi ular ko'chib borayotgan davlatlarning YaLM o'sishida qo'shgan hissasida yaqqol namoyon bo'lmoqda, bu esa o'z navbatida yuqori ish stavkalari bilan ham bog'liqdir.

Xulosa va takliflar.

Demografik qarishning o'sib borayotgani rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyotiga o'z tasirini ko'rsatmasdan qolmaydi. Eurostat ma'lumotlariga ko'ra, 2021 yilda Evropa Ittifoqi aholisining beshdan biridan ko'prog'i (20,8%) 65 va undan katta yoshdagilar bo'lgan va bu ko'rsatgichlar uzoq kelajakda yanada o'sishi kutilmoqda. Bunday muammo yaqin va uzoq kelajakda ishlashga layoqatli aholi sonining kamayishi tufayli ko'pgina iqtisodiyot tarmoqlarining oqsashiga sabab bo'ladi. Ayniqsa zamonaviy innovatsion iqtisodiyot sharoitida yangi ko'nikmalarning bo'lishi malum bir tarmoqlarning rivojlanishida juda muhim hisoblanadi. Bunday tarmoqlarga raqamli va yashil iqtisodiyotlar kirib ularning to'la to'kis faoliyat olib borishida ishga layoqatli va yuqori malakali ishchilarning o'rni katta. Shu nuqtai nazardan kelib chiqqan holda shuni takidlash joizki, migratsiyaning Yiga azo davlatlar hayotida o'rni muhim hisoblanadi. Yani iqtisodiyotining davomiy barqaror rivojlanishi uchun rivojlangan mamlakatlar muhojir ishchilarni ishga yollashga muhtoj. Aynan shu sababdan rivojlangan mamlakatlar migratsiyaning kuchaytirish maqsadida ko'pgina yengilliklar qilmoqda. Bunday siyosatlariga viza olish tartiblarini osonlashtirish va boshqalar kiradi. Ammo ko'pgina yengillashtirilgan yo'llarga qaramay noqonuniy ravishda rivojlangan mamlakatlarga kirib borayotganlar ham yo'q emas, garchi bunday yo'l bilan uzoq vaqtga qololishmasaham. Noodatiy mehnat migratsiyasi Yiga azo davlatlar iqtisodiy o'sishiga kamroq hissa qo'shishi ohirgi yillarda yanada aniqroq namoyon bo'lmoqda.

Rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyotining ko'pgina tarmoqlarining faoliyat olib borishida ishga layoqatli va malakaga ega ishchilarning o'zni katta hisoblanadi. Jumladan sog'liqni saqlash va uzoq vaqt parvarishlash, qishloq xo'jaligi, turizm va mehmondo'stlik, IT va logistika kabi tarmoqlar ishchi kuchi tanqisligiga uchragan. Ishchi kuchi yetishmasligi muammosi tufayli Ylga azo davlatlar iqtisodiyoti raqobatbardoshligi havf ostida qolmoqda. Evropa mehnat organi ma'lumotlariga ko'ra, jami 28 hil kasbdan , 2020 yilda Evropa Ittifoqi ishchi kuchining 14 foizi (27 million) ish bilan ta'minlangan holda, ishchi kuchi tanqisligi bor deb tasniflangan. 2022-yilda 3 % dan ortiq barcha mavjud ish o'rinlari, ya'ni olti millionga yaqin ish o'rinlari bo'sh qolgan. Bunday muammolarga yechim sifatida mehnat migratsiyasi bilan birgalikda mehnat sharoitlarini yaxshilash ishchi kuchi tanqisligini bartaraf etishning asosiy kaliti deb ishonilmoqda. Ayniqsa pandemiya ishchi kuchi tanqisligi tufayli muhojir ishchilarga bo'lgan ehtiyoj yanada ko'payganini yaqqol ko'rsatib berdi. Chunki mamlakatlarning ko'pgina iqtisodiy tarmoqlari COVID-19 vaqtida aynan muhojir ishchilar tufayli faoliyatini to'htatmagan.

Yevropa ittifoqiga azo davlatlarning demografik qarishi va miyaning aql faoliyati ketishi kabi muhim muammolarga uchrayotgani sababli, yoshi keksa aholiga doimiy tibbiy yordam va parvarishlash kerak bo'lmoqda.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, rivojlangan mamlakatlar yaqin va uzoq kelajakda o'z iqtisodiy rivojlanishining bardavomligini taminlashda va iqtisodiy raqobatbardoshligini oshirishda chetdan kelgan ishchilarga muhtoj. Immigrant ishchilarning asosiy motivlaridan o'z tug'ilib o'sgan davlatidagi iqtisodiy muammolari va ishsizliklari bo'lib, ular ko'chib borayotgan davlatning yahshi maosh, hamda yahshi ish va yashash sharoitlari bo'lishi ularning uzoq muddatga yashab qolishini va oilasini ham ko'chirib kelishini ta'minlaydi. Qo'shimcha qilib shuni aytish mumkinki rivojlangan mamlakatlarga chetdan kelgan ishga layoqatli va malakali ishchilarning YalIM oshirishga qo'shgan hissalar ham sezilarlidir.

Adabiyotlar:

1. European Comission- https://commission.europa.eu/index_en
Eurostat statistics- https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Residence_permits_%E2%80%93_statistics_on_auth
2. Home affairs- <https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-resettlement/work/single-permit-residence>
3. Migration data portal <https://www.migrationdataportal.org/themes/>
4. Caritas <https://www.caritas.eu/wp-content/uploads/2023/12/221215>
5. ICMPD <https://www.icmpd.org/news/close-to-300-avenues-to-migrate-legally-for-work-in-europe-new-mapping-of-labour-migration>
6. MDPI- <https://www.mdpi.com/2227-7099/13/8/213>

DEMOGRAFIYA VA MEHNAT BOZORI

BOSH MUHARRIR:

Umurzoqov Bahodir Xamidovich

MUHARRIR:

Bahriddinova Muazzam Azam qizi

